

dr hab. Zbigniew Kazimierz Mikołajczyk, prof. ucz.
dyrektor Centrum Badań Bezpieczeństwa
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Warszawa, 28.12.2023 r.

Recenzja

osiągnięcia naukowego pt. *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności i oceny dorobku naukowego oraz aktywności naukowej* st. bryg. dr. inż. Tomasza Zwęglińskiego w przewodzie o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

Podstawa prawna recenzji i oceny dorobku naukowego oraz aktywności naukowej Habilitanta: art. 219 ust. 1 pkt. 2 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. 2018 poz. 1668 ze zm.).

I. SYLWETKA HABILITANTA

Pan st. bryg. dr inż. Tomasz Zwęgliński jest doktorem nauk o obronności i inżynierem pożarnictwa. Jest absolwentem Akademii Pożarniczej w Warszawie (wcześniej Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie) gdzie ukończył studia inżynierskie pierwszego (2001) i drugiego stopnia (2003) oraz studia podyplomowe, *Zarządzanie w stanach zagrożenia* (2004), a także absolwentem Politechniki Warszawskiej gdzie ukończył studia *Bezpieczeństwo i ochrona człowieka w środowisku pracy* (2011) i Uniwersytetu Łódzkiego na studiach *SBRN Security Manager* (2018). Stopień doktora nauk o obronności uzyskał w Akademii Obrony Narodowej w Warszawie (2012).

Należy stwierdzić, że wykształcenie Habilitanta jest bezpośrednio związane z naukami o bezpieczeństwie z obszaru bezpieczeństwa pożarowego, zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i człowieka w środowisku pracy, zagrożeń bezpieczeństwa i obronności. Dodatkowo odbył On szereg kursów specjalistycznych z obszaru bezpieczeństwa publicznego i od 2001 r. uczestniczył w działaniach ratowniczo-gaśniczych. Jego doświadczenie dydaktyczne w Akademii Pożarniczej jest bezpośrednio związane z naukami o bezpieczeństwie od 2014 r.

II. OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO STANOWIĄCEGO ZNACZNY WKŁAD W ROZWÓJ DYSCYPLINY NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE

Należy podkreślić, że Habilitant wskazał swoje główne osiągnięcie w postaci monografii pt. *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności*, oraz cyklu siedmiu artykułów naukowych, stanowiących diagnozę poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym.

Struktur monografii jest poprawna i logiczna. Zawiera ona trzy główne części merytoryczne, wprowadzenie, wnioski i uogólnienia, bibliografię, spis rysunków, tabel

i załączniki. Główne części dyskursu naukowego to diagnoza, prognoza i walidacja teorii. Dokonane analizy i spostrzeżenia autorskie zostały zawarte we wnioskach. Habilitant posługuje się poprawnym językiem i opanował w pełni naukowy warsztat pisarski. Monografia zawiera 512 stron.

W pierwszym rozdziale Habilitant podjął próbę doprecyzowania i wyjaśnienia przyczyn problemów związanych z ewaluacją ćwiczeń w zakresie ochrony ludności. Należy stwierdzić, że zadanie to zrealizował prawidłowo. Diagnoza oparta została na takich obszarach jak: planowanie cywilne, potrzeba realizacji ćwiczeń, podstawy realizacji ćwiczeń, ewaluacja ćwiczeń w źródłach zagranicznych, stan formalno-prawny ewaluacji ćwiczeń w Polsce w odniesieniu do systemu zarządzania kryzysowego, Obrony Cywilnej Kraju, Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, Państwowego Ratownictwa Medycznego i systemu powiadamiania ratunkowego oraz Policji. Rozdział ten dostarcza uzasadnienia potrzeby realizacji ćwiczeń i ich ewaluacji. Za cenne należy uznać również wykorzystanie ustaleń NIK z oceny funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego i Obrony Cywilnej Kraju.

Rozdział drugi stanowi naturalną i również naukową kontynuację dyskursu badawczego, w którym po diagnozie następuje prognoza. Autor skupia się na racjonalnej koncepcji ewaluacji ćwiczeń, ukazując podstawy metodologicznego podejścia do ewaluacji ćwiczeń jako gwarant rozwoju systemów działających na rzecz ochrony ludności (w ujęciu pozamilitarnym ćwiczeń).

Ostatni rozdział prezentuje przykłady praktycznego zastosowania wypracowanych rozwiązań teoretycznych, na gruncie ćwiczeń realizowanych w ramach dwóch projektów badawczych. Nurt praktycznego zastosowania wypracowanej teorii ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności w ujęciu pozamilitarnym uaktywnia proces wnioskowania i dostarcza argumentów na sprawdzalność zastosowania koncepcji.

Monografię ubogacają prezentacje graficzne w postaci diagramów, wykresów i rysunków. Graficzne prezentacje wyników poczynionych analiz (*vide s. 60*, gdzie np. zaprezentowano analizę liczby artykułów poświęconych ćwiczeniom ochrony ludności w latach 1974-2015). Bibliografię skupiającą 542 opracowania naukowe, spis rysunków (90 pozycji) i spis (25 pozycji) oraz załączniki w postaci szczegółowej taksonomii funkcji ochrony ludności i wykazu ewaluowanych czynności ratowniczych. Za cenne również, należy uznać wnioski wysnute z diagnozy (*vide s. 419-421*), w szczególności możliwość ich wykorzystania przez instytucjonalny system bezpieczeństwa państwa.

W mojej ocenie monografia Habilitanta prezentuje holistyczne i usystematyzowane podejście ćwiczeń ochrony ludności, w szczególności w odniesieniu do ewaluacji, ujętej w formie teorii i stanowiącej podstawę dla zrozumienia znaczenia ewaluacji ćwiczeń. W gruntowny sposób dostarcza ona argumentów do planowego, uporządkowanego i znormalizowanego rozwoju systemu ochrony ludności. Jako spójne, opracowane na wysokim poziomie merytorycznym i edytorskim, dzieło niniejsza monografia wnosi istotny wkład w rozwój i dorobek nauk o bezpieczeństwie.

Dodatkowym i niezwykle cennym elementem dorobku Habilitanta jest wskazany cykl siedmiu artykułów naukowych poświęconych diagnozie poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym. Habilitant miał możliwość prowadzenia obserwacji uczestniczącej w budowaniu i funkcjonowaniu Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. Praktyka ta dopomogła w sprecyzowaniu i osiągnięciu głównego celu badawczego, zaprezentowania analizy procesów współpracy międzynarodowej na rzecz

ochrony ludności. Za cenny należy uznać element poczynionych i zaprezentowanych wyników badań w postaci analiz porównawczych systemów ochrony ludności w wybranych państwach. Stanowi to element cenny dla systemu ochrony ludności w Polsce i powinno być wykorzystane przez instytucje bezpieczeństwa państwa. Poczynione analizy i zgromadzone opisy doświadczeń w sposób znaczny ubogacają dorobek nauk o bezpieczeństwie.

III. OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ HABILITANTA

1. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w zakresie autorstwa lub współautorstwa publikacji naukowych

Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada trzy monografie:

- Zwęgliński T., *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności*. Warszawa 2023.
- Zwęgliński T., Smolarkiewicz M., Gromek P., *Efekt kaskadowy współczesnym wyzwaniem zarządzania kryzysowego*, Warszawa 2020.
- Wisniewski B., Socha R., Zwęgliński T., *Cognitive and Utilitarian Conditions of State Security*. *Intelekti Publishing*, Tbilisi 2017.

Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada cykl artykułów naukowych związanych z określoną tematyką i spójnym celem badawczym:

- Zwęgliński T., Stefanińska M. (2021). *From Mobilization to Lessons Learnt - Civil Protection and Humanitarian Aid Operations in Mozambique 2019*. *Security Dimensions*, 36(36), pp. 94-121,
- Zwęgliński T. (2020). *Polish Approach to Sharing Resources Deployable for the EU Civil Protection Mechanism*. *Internal Security*, 13(1), pp. 143-156,
- Zwęgliński T. (2020). *An Overview of the European Union Instruments Contributing to the Internal Security of the Organization and its Member States*. *Zeszyty Naukowe SGSP*, 74(2), pp. 181-196.
- Zwęgliński T., Arculeo C. (2020). *Risk management as a tool of the civil emergency planning in the United Kingdom - comparison with the Polish approach*. *Internal Security*, 12(2), pp. 55-82,
- Zwęgliński T., Rodriguez Cordero M. (2019). *Spanish Civil Protection System as a Part of European Union Emergency Response*. *Internal Security*, 2, pp. 165-178,
- van Duuren C., Zwęgliński T. (2019). *Analysis of the Dutch Crisis Response System in the Context of the Common European Union Resilience*. *Internal Security*, 2, pp. 55-64,
- Zwęgliński T., Morgado C. (2018). *Analytical approach to cooperation of the State Fire Service with the Police in Poland in the context of brief comparison with Portuguese reality*. *Internal Security*, 10(1), pp. 161-182.

Ponadto Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada 9 redakcji monografii naukowych i 23 rozdziały w monografiach naukowych i 28 artykułów w periodykach naukowych związanych z Jego zainteresowaniami badawczymi, bezpośrednio wpisującymi się w tematykę nauk o bezpieczeństwie.

2. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w zakresie uczestnictwa w projektach naukowych

Habilitant uczestniczył w międzynarodowym projekcie naukowym. Pełnił funkcję kierownika zespołu badawczego SGSP w projekcie badawczo-rozwojowym *DRIVER+ Driving Innovation in crisis management for European Resilience* - grant nr 607798 w latach 2017-2020. Kierował działaniami mającymi na celu ewaluację tworzonego systemu. Projekt finansowany ze środków 7 Programu Ramowego Badan i Rozwoju Technologicznego UE oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Projekt uzyskał status *Success story* przyznany przez Research Executive Agenc, Unii Europejskiej (REA), jako wyróżniający się z wszystkich projektów realizowanych w zakresie bezpieczeństwa w UE.

Ponadto realizował i realizuje zadania w 18 projektach naukowo-badawczych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Charakter realizowanych zadań badawczych i ich efekty pozwalają na stwierdzenie, że Habilitant wykazuje bardzo wysoki poziom aktywności badawczej w obszarze nauk o bezpieczeństwie.

3. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w obszarze ubiegania się o granty naukowe

Habilitant występuje w zespole składającym wniosek projektowy dotyczący: Zespołu SGSP - projekt *KOLot-Search&Help2* - system wsparcia koordynacji operacji lotniczych statków bezzałogowych (BSP) i załogowych w sytuacjach kryzysowych oraz w warunkach ograniczonej łączności, konkurs NCBR - Strategiczny Program Badan Naukowych i Prac Rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” GOSPOSTRA TEG - konkurs IX - trwa postępowanie odwoławcze, projekt uzyskał taką samą liczbę punktów jak projekty finansowane.

4. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej ze stażami naukowymi

Habilitant uczestniczył w siedmiu (czterech po doktoracie) stażach naukowo-dydaktycznych. W dwóch przypadkach były to staże w zagranicznych ośrodkach naukowych.

5. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej z uczestnictwem w konferencjach naukowych

Habilitant uczestniczył aktywnie w 37 konferencjach naukowych o charakterze międzynarodowym i krajowym (5 z nich przed doktoratem). Wystąpienia wpisują się w obszar nauk o bezpieczeństwie a aktywność Habilitanta w tym zakresie oceniam jako bardzo wysoką.

6. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej z uczestnictwem w komitetach naukowych

Habilitant pełni wiele funkcji związanych z popularyzacją nauki. Zaliczamy do nich funkcje:

- Pierwszy Z-ca Redaktor Naczelnej Zeszytów Naukowych SGSP ISSN: 0239-5223; e-ISSN: 2720-0779 (od 2022 r.), lista MEiN 100 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie; Redaktor Merytoryczny w okresie 2019-2022;

- Pierwszy Z-ca Redaktor Naczelnej - Sekretarz Rady Programowo-Naukowej Zeszytów Naukowych *Pro Publico Bono* ISSN 2544-2481, lista MEiN 70 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie;
- Redaktor wydania specjalnego *Recent Developments in the Field* ISSN 2071-1050, Szwajcaria, lista MEiN 100 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie.
- Członek zespołu redakcyjnego *Crisis Resnonse Journal*, ISSN 1745-8633, Wielka Brytania.
- Członek komitetu redakcyjnego czasopisma *Civil security Public administration and crisis management*, Ukraina.
- Członek Rady Naukowej Przeglądu Policyjnego ISSN: 0867-5708, e-ISSN: 2719-9614, 2017 r.
- Członek Rady Naukowej Wydawnictwa Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej.
- Ekspert czasopisma naukowego *Securiv Forum* (ISSN 2544-1809).

Ponadto w 58 przypadkach Habilitant uczestniczył w komitetach naukowych i organizacyjnych krajowych i zagranicznych konferencji naukowych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Należy uznać za bardzo wysoki poziom aktywności Habilitanta w zakresie popularyzacji nauki o bezpieczeństwie.

IV. OCENA AKTYWNOŚCI HABILITANTA W OBSZARZE DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ I WSPÓLPRACY ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM

1. Działalność dydaktyczna Habilitanta

Habilitant był promotorem pomocniczym w czterech rozprawach doktorskich z dyscypliny nauki o bezpieczeństwie. Ponadto był promotorem 53 prac dyplomowych z czego 28 prac licencjackich na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, 11 prac inżynierskich na kierunku inżynieria bezpieczeństwa oraz recenzentem 43 prac dyplomowych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne m.in. z przedmiotów: *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa, Bezpieczeństwo wewnętrzne w UE, Zarządzanie kryzysowe w UE, Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym RP i w wybranych krajach UE, Symulacyjna gra decyzyjna, Planowanie cywilne, Bezpieczeństwo wewnętrzne UE, Współpraca międzynarodowa w bezpieczeństwie wewnętrznym, Powszechny system ochrony ludności, Obrona Cywilna Kraju, Obrona cywilna NATO, Systemy wykrywania zagrożeń i ostrzegania*. Dodatkowo Habilitant prowadzi zajęcia na kierunku inżynieria bezpieczeństwa z przedmiotów: *Międzynarodowa współpraca ratownicza, System wykrywania skażeń i alarmowania, Współczesne zagrożenia terrorystyczne, Międzynarodowe instytucje bezpieczeństwa*. W ramach programu ERASMUS+ dla studentów zagranicznych: *Civil Emergency Planning, Civil Protection, International Security Institutions*.

Habilitant prowadzi również zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych, jest autorem i współautorem licznych programów i treści programowych na studiach I i II stopnia z nauk o bezpieczeństwie, twórcą modułów dydaktycznych, kursów specjalistycznych, trzech kursów poziomu strategicznego Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, dwóch kursów

poziomu podstawowego UCPM Community Mechanism Induction Course (CMI) w Hamburgu. Jest także twórcą scenariuszy do gier decyzyjnych.

Jego działalność dydaktyczną oceniam jako bardzo istotną dla nauk o bezpieczeństwie.

2. Współpraca Habilitanta z otoczeniem społecznym

Do podstawowych obszarów aktywności Habilitanta w ramach współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym możemy zaliczyć:

- Konsultację ekspercką oprogramowania *UrbanAware* firmy *RiskAware* (Wielka Brytania) polegającą na ewaluacji oprogramowania symulacyjnego do prognozowania zagrożeń CBRNE.
- Opracowanie polskiej wersji narzędzia *Field Reporting Tool* stworzonego przez Europejskie Połączone Centrum ds. Badan Komisji Europejskiej (European Commission Joint Research Centre - JRC) w Isprze (Włochy).
- Tłumaczenia eksperckie relacji EN-PL-EN m.in.:
  - a. Serial dokumentalny *the Bravest* dot. działań ratowniczych, produkcja Sony Pictures Home Entertainment, tłumaczenie specjalistyczne wykonane w 2002 r. na rzecz produkcji polskiej wersji filmu.
  - b. Dokumentacja przetargowa dot. pomocy technicznej dla przygotowania projektu modernizacji korytarza kolejowego, Spółka WS Atkins Polska Sp. z o.o., w 2006 r.
  - c. Dokumentacja przetargowa dot. zabezpieczenia portu lotniczego, w tym lotniskowej straży pożarnej, w 2012 r.
  - d. Dokumentacja dot. bezpieczeństwa w ruchu kolejowym dla Nordic Centre for Spatial Development (Szwecja), w 2007 r.
- Udział jako ekspert w demonstracji symulatora efektu kaskadowego Neptune, firma ITT!, 5 lipca 2018 r.
- Współpraca z Fundacją Obserwatorium Społeczne we Wrocławiu w zakresie organizacji konferencji dot. bezpieczeństwa zgromadzeń religijnych.
- Konsultacja w sprawie rozmieszczenia sprzętu gaśniczego oraz oznaczeń przeciwpożarowych, firma Nettete, luty 2014 r.
- Czynności konsultacyjno-doradcze w zakresie ochrony przeciwpożarowej w firmie MPT Sp. z o.o., 2006 r.

Ponadto Habilitant jest autorem licznych procedur, ekspertyz, koncepcji i stanowisk SGSP dotyczących rozwiązań stosowanych w sektorze bezpieczeństwa i bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz zarządzania kryzysowego. W 31 przypadkach uczestniczył On w zespołach eksperckich i doradczych oraz komisjach konkursowych.

3. Doświadczenie Habilitanta w zakresie kierowania zespołami

Habilitant pełnił funkcję kierownika Katedry Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dyrektora Instytutu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie. Był on też członkiem zespołu organizacyjnego Europejskich Warsztatów Ratowniczych Fenix jako ratownicze ćwiczenia poligonowe strażaków i ratowników słuchaczy uczelni i szkół zagranicznych m.in. z Estonii, Litwy, Łotwy, Francji Niemiec, Rumunii, Ukrainy, Słowacji, Białorusi oraz USA.

V. OCENA TREŚCI WNSZONYCH DO NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE

Podsumowując wnioski z ocenianego osiągnięcia naukowego oraz całości dorobku naukowego stwierdzam, że dorobek Habilitanta jest spójny, umiędzynarodowiony i do nauk o bezpieczeństwie wnosi:

- całościowe opracowanie teorii dotyczącej ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności;
- zakres pojęciowy adekwatny do badanego i opisywanego przedmiotu;
- diagnozę stanu ćwiczeń pozamilitarnych ochrony ludności;
- opis kierunków rozwoju zawartych w opracowanej prognozie;
- diagnozę poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym.

Na podstawie recenzowanego osiągnięcia naukowego i wskazanego dorobku naukowego stwierdzam, że Habilitant wykazał się wystarczającą wiedzą, kompetencjami metodologicznymi, metodycznymi i merytorycznymi oraz umiejętnościami, osiągnięciami i doświadczeniem dydaktycznym, jakie są wymagane od kandydata na stopień doktora habilitowanego.

Konkluzje

W ocenie wzięto pod uwagę wymagania ustawowe, wskazujące na konieczność posiadania znacznego wkładu w rozwój określonej dyscypliny naukowej.

Mając powyższe na uwadze, a w szczególności opublikowanie monografii naukowej i cyklu publikacji powiązanych tematycznie, oceniam, że wskazane dzieło w postaci monografii oraz dorobek naukowy w postaci cyklu artykułów naukowych Habilitanta, są tożsame z dyscypliną nauk o bezpieczeństwie i wspierają jej rozwój. Zaprezentowane osiągnięcia naukowe, w mojej ocenie są wysokie i spójne, a swymi treściami całościowo wnoszą znaczny wkład do dorobku nauk o bezpieczeństwie.

Wnioskuje o nadanie st. bryg. dr. inż. Tomaszowi Zwęglińskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

dr hab. Zbigniew Kazimierz Mikołajczyk, prof. ucz.

dr hab. Zbigniew Kazimierz Mikołajczyk, prof. ucz.
dyrektor Centrum Badań Bezpieczeństwa
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Warszawa, 28.12.2023 r.

Recenzja

osiągnięcia naukowego pt. *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności i oceny dorobku naukowego oraz aktywności naukowej* st. bryg. dr. inż. Tomasza Zwęglińskiego w przewodzie o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

Podstawa prawna recenzji i oceny dorobku naukowego oraz aktywności naukowej Habilitanta: art. 219 ust. 1 pkt. 2 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. 2018 poz. 1668 ze zm.).

I. SYLWETKA HABILITANTA

Pan st. bryg. dr inż. Tomasz Zwęgliński jest doktorem nauk o obronności i inżynierem pożarnictwa. Jest On absolwentem Akademii Pożarniczej w Warszawie (wcześniej Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie) gdzie ukończył studia inżynierskie pierwszego (2001) i drugiego stopnia (2003) oraz studia podyplomowe, *Zarządzanie w stanach zagrożenia* (2004), a także absolwentem Politechniki Warszawskiej gdzie ukończył studia *Bezpieczeństwo i ochrona człowieka w środowisku pracy* (2011) i Uniwersytetu Łódzkiego na studiach *SBRN Security Manager* (2018). Stopień doktora nauk o obronności uzyskał w Akademii Obrony Narodowej w Warszawie (2012).

Należy stwierdzić, że wykształcenie Habilitanta jest bezpośrednio związane z naukami o bezpieczeństwie z obszaru bezpieczeństwa pożarowego, zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i człowieka w środowisku pracy, zagrożeń bezpieczeństwa i obronności. Dodatkowo odbył On szereg kursów specjalistycznych z obszaru bezpieczeństwa publicznego i od 2001 r. uczestniczył w działaniach ratowniczo-gaśniczych. Jego doświadczenie dydaktyczne w Akademii Pożarniczej jest bezpośrednio związane z naukami o bezpieczeństwie od 2014 r.

II. OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO STANOWIĄCEGO ZNACZNY WKŁAD W ROZWÓJ DYSCYPLINY NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE

Należy podkreślić, że Habilitant wskazał swoje główne osiągnięcia w postaci monografii pt. *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności*, oraz cyklu siedmiu artykułów naukowych, stanowiących diagnozę poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym.

Struktur monografii jest poprawna i logiczna. Zawiera ona trzy główne części merytoryczne, wprowadzenie, wnioski i uogólnienia, bibliografię, spis rysunków, tabel

i załączniki. Główne części dyskursu naukowego to diagnoza, prognoza i walidacja teorii. Dokonane analizy i spostrzeżenia autorskie zostały zawarte we wnioskach. Habilitant posługuje się poprawnym językiem i opanował w pełni naukowy warsztat pisarski. Monografia zawiera 512 stron.

W pierwszym rozdziale Habilitant podjął próbę doprecyzowania i wyjaśnienia przyczyn problemów związanych z ewaluacją ćwiczeń w zakresie ochrony ludności. Należy stwierdzić, że zadanie to zrealizował prawidłowo. Diagnoza oparta została na takich obszarach jak: planowanie cywilne, potrzeba realizacji ćwiczeń, podstawy realizacji ćwiczeń, ewaluacja ćwiczeń w źródłach zagranicznych, stan formalno-prawny ewaluacji ćwiczeń w Polsce w odniesieniu do systemu zarządzania kryzysowego, Obrony Cywilnej Kraju, Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, Państwowego Ratownictwa Medycznego i systemu powiadamiania ratunkowego oraz Policji. Rozdział ten dostarcza uzasadnienia potrzeby realizacji ćwiczeń i ich ewaluacji. Za cenne należy uznać również wykorzystanie ustaleń NIK z oceny funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego i Obrony Cywilnej Kraju.

Rozdział drugi stanowi naturalną i również naukową kontynuację dyskursu badawczego, w którym po diagnozie następuje prognoza. Autor skupia się na racjonalnej koncepcji ewaluacji ćwiczeń, ukazując podstawy metodologicznego podejścia do ewaluacji ćwiczeń jako gwarant rozwoju systemów działających na rzecz ochrony ludności (w ujęciu pozamilitarnym ćwiczeń).

Ostatni rozdział prezentuje przykłady praktycznego zastosowania wypracowanych rozwiązań teoretycznych, na gruncie ćwiczeń realizowanych w ramach dwóch projektów badawczych. Nurt praktycznego zastosowania wypracowanej teorii ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności w ujęciu pozamilitarnym uaktywnia proces wnioskowania i dostarcza argumentów na sprawdzalność zastosowania koncepcji.

Monografię ubogacają prezentacje graficzne w postaci diagramów, wykresów i rysunków. Graficzne prezentacje wyników poczynionych analiz (*vide s. 60*, gdzie np. zaprezentowano analizę liczby artykułów poświęconych ćwiczeniom ochrony ludności w latach 1974-2015). Bibliografię skupiającą 542 opracowania naukowe, spis rysunków (90 pozycji) i spis (25 pozycji) oraz załączniki w postaci szczegółowej taksonomii funkcji ochrony ludności i wykazu ewaluowanych czynności ratowniczych. Za cenne również, należy uznać wnioski wysnute z diagnozy (*vide s. 419-421*), w szczególności możliwość ich wykorzystania przez instytucjonalny system bezpieczeństwa państwa.

W mojej ocenie monografia Habilitanta prezentuje holistyczne i usystematyzowane podejście ćwiczeń ochrony ludności, w szczególności w odniesieniu do ewaluacji, ujętej w formie teorii i stanowiącej podstawę dla zrozumienia znaczenia ewaluacji ćwiczeń. W gruntowny sposób dostarcza ona argumentów do planowego, uporządkowanego i znormalizowanego rozwoju systemu ochrony ludności. Jako spójne, opracowane na wysokim poziomie merytorycznym i edytorskim, dzieło niniejsza monografia wnosi istotny wkład w rozwój i dorobek nauk o bezpieczeństwie.

Dodatkowym i niezwykle cennym elementem dorobku Habilitanta jest wskazany cykl siedmiu artykułów naukowych poświęconych diagnozie poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym. Habilitant miał możliwość prowadzenia obserwacji uczestniczącej w budowaniu i funkcjonowaniu Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. Praktyka ta dopomogła w sprecyzowaniu i osiągnięciu głównego celu badawczego, zaprezentowania analizy procesów współpracy międzynarodowej na rzecz

ochrony ludności. Za cenny należy uznać element poczynionych i zaprezentowanych wyników badań w postaci analiz porównawczych systemów ochrony ludności w wybranych państwach. Stanowi to element cenny dla systemu ochrony ludności w Polsce i powinno być wykorzystane przez instytucje bezpieczeństwa państwa. Poczynione analizy i zgromadzone opisy doświadczeń w sposób znaczny ubogacają dorobek nauk o bezpieczeństwie.

III. OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ HABILITANTA

1. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w zakresie autorstwa lub współautorstwa publikacji naukowych

Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada trzy monografie:

- Zwęgliński T., *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności*. Warszawa 2023.
- Zwęgliński T., Smolarkiewicz M., Gromek P., *Efekt kaskadowy współczesnym wyzwaniem zarządzania kryzysowego*, Warszawa 2020.
- Wisniewski B., Socha R., Zwęgliński T., *Cognitive and Utilitarian Conditions of State Security*. *Intelekti Publishing*, Tbilisi 2017.

Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada cykl artykułów naukowych związanych z określoną tematyką i spójnym celem badawczym:

- Zwęgliński T., Stefaii.ska M. (2021). *From Mobilization to Lessons Learnt - Civil Protection and Humanitarian Aid Operations in Mozambique 2019*. *Security Dimensions*, 36(36), pp. 94-121,
- Zwęgliński T. (2020). *Polish Approach to Sharing Resources Deployable for the EU Civil Protection Mechanism*. *Internal Security*, 13(1), pp. 143-156,
- Zwęgliński T. (2020). *An Overview of the European Union Instruments Contributing to the Internal Security of the Organization and its Member States*. *Zeszyty Naukowe SGSP*, 74(2), pp. 181-196.
- Zwęgliński T., Arculeo C. (2020). *Risk management as a tool of the civil emergency planning in the United Kingdom - comparison with the Polish approach*. *Internal Security*, 12(2), pp. 55-82,
- Zwęgliński T., Rodriguez Cordero M. (2019). *Spanish Civil Protection System as a Part of European Union Emergency Response*. *Internal Security*, 2, pp. 165-178,
- van Duuren C., Zwęgliński T. (2019). *Analysis of the Dutch Crisis Response System in the Context of the Common European Union Resilience*. *Internal Security*, 2, pp. 55-64,
- Zwęgliński T., Morgado C. (2018). *Analytical approach to cooperation of the State Fire Service with the Police in Poland in the context of brief comparison with Portuguese reality*. *Internal Security*, 10(1), pp. 161-182.

Ponadto Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada 9 redakcji monografii naukowych i 23 rozdziały w monografiach naukowych i 28 artykułów w periodykach naukowych związanych z Jego zainteresowaniami badawczymi, bezpośrednio wpisującymi się w tematykę nauk o bezpieczeństwie.

2. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w zakresie uczestnictwa w projektach naukowych

Habilitant uczestniczył w międzynarodowym projekcie naukowym. Pełnił funkcję kierownika zespołu badawczego SGSP w projekcie badawczo-rozwojowym *DRIVER+ Driving Innovation in crisis management for European Resilience* - grant nr 607798 w latach 2017-2020. Kierował działaniami mającymi na celu ewaluację tworzonego systemu. Projekt finansowany ze środków 7 Programu Ramowego Badan i Rozwoju Technologicznego UE oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Projekt uzyskał status *Success story* przyznany przez Research Executive Agenc, Unii Europejskiej (REA). jako wyróżniający się z wszystkich projektów realizowanych w zakresie bezpieczeństwa w UE.

Ponadto realizował i realizuje zadania w 18 projektach naukowo-badawczych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Charakter realizowanych zadań badawczych i ich efekty pozwalają na stwierdzenie, że Habilitant wykazuje bardzo wysoki poziom aktywności badawczej w obszarze nauk o bezpieczeństwie.

3. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w obszarze ubiegania się o granty naukowe

Habilitant występuje w zespole składającym wniosek projektowy dotyczący: Zespołu SGSP - projekt *KOLot-Search&Help2* - system wsparcia koordynacji operacji lotniczych statków bezzałogowych (BSP) i załogowych w sytuacjach kryzysowych oraz w warunkach ograniczonej łączności, konkurs NCBR - Strategiczny Program Badan Naukowych i Prac Rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków" GOSPOSTRA TEG - konkurs IX - trwa postępowanie odwoławcze, projekt uzyskał taką samą liczbę punktów jak projekty finansowane.

4. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej ze stażami naukowymi

Habilitant uczestniczył w siedmiu (czterech po doktoracie) stażach naukowo-dydaktycznych. W dwóch przypadkach były to staże w zagranicznych ośrodkach naukowych.

5. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej z uczestnictwem w konferencjach naukowych

Habilitant uczestniczył aktywnie w 37 konferencjach naukowych o charakterze międzynarodowym i krajowym (5 z nich przed doktoratem). Wystąpienia wpisują się w obszar nauk o bezpieczeństwie a aktywność Habilitanta w tym zakresie oceniam jako bardzo wysoką.

6. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej z uczestnictwem w komitetach naukowych

Habilitant pełni wiele funkcji związanych z popularyzacją nauki. Zaliczamy do nich funkcję:

- Pierwszy Z-ca Redaktor Naczelnej Zeszytów Naukowych SGSP ISSN: 0239-5223; e-ISSN: 2720-0779 (od 2022 r.), lista MEiN 100 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie; Redaktor Merytoryczny w okresie 2019-2022;

- Pierwszy Z-ca Redaktor Naczelnej - Sekretarz Rady Programowo-Naukowej Zeszytów Naukowych *Pro Publico Bono* ISSN 2544-2481, lista MEiN 70 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie;
- Redaktor wydania specjalnego *Recent Developments in the Field* ISSN 2071-1050, Szwajcaria, lista MEiN 100 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie.
- Członek zespołu redakcyjnego *Crisis Resnonse Journal*, ISSN 1745-8633, Wielka Brytania.
- Członek komitetu redakcyjnego czasopisma *Civil security Public administration and crisis management*, Ukraina.
- Członek Rady Naukowej Przeglądu Policyjnego ISSN: 0867-5708, e-ISSN: 2719-9614, 2017 r.
- Członek Rady Naukowej Wydawnictwa Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej.
- Ekspert czasopisma naukowego *Securitiv Forum* (ISSN 2544-1809).

Ponadto w 58 przypadkach Habilitant uczestniczył w komitetach naukowych i organizacyjnych krajowych i zagranicznych konferencji naukowych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Należy uznać za bardzo wysoki poziom aktywności Habilitanta w zakresie popularyzacji nauki o bezpieczeństwie.

IV. OCENA AKTYWNOŚCI HABILITANTA W OBSZARZE DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ I WSPÓŁPRACY ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM

1. Działalność dydaktyczna Habilitanta

Habilitant był promotorem pomocniczym w czterech rozprawach doktorskich z dyscypliny nauki o bezpieczeństwie. Ponadto był promotorem 53 prac dyplomowych z czego 28 prac licencjackich na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, 11 prac inżynierskich na kierunku inżynieria bezpieczeństwa oraz recenzentem 43 prac dyplomowych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne m.in. z przedmiotów: *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa, Bezpieczeństwo wewnętrzne w UE, Zarządzanie kryzysowe w UE, Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym RP i w wybranych krajach UE, Symulacyjna gra decyzyjna, Planowanie cywilne, Bezpieczeństwo wewnętrzne UE, Współpraca międzynarodowa w bezpieczeństwie wewnętrznym, Powszechny system ochrony ludności, Obrona Cywilna Kraju, Obrona cywilna NATO, Systemy wykrywania zagrożeń i ostrzegania*. Dodatkowo Habilitant prowadzi zajęcia na kierunku inżynieria bezpieczeństwa z przedmiotów: *Międzynarodowa współpraca ratownicza, System wykrywania skażeń i alarmowania, Współczesne zagrożenia terrorystyczne, Międzynarodowe instytucje bezpieczeństwa*. W ramach programu ERASMUS+ dla studentów zagranicznych: *Civil Emergency Planning, Civil Protection, International Security Institutions*.

Habilitant prowadzi również zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych, jest autorem i współautorem licznych programów i treści programowych na studiach I i II stopnia z nauk o bezpieczeństwie, twórcą modułów dydaktycznych, kursów specjalistycznych, trzech kursów poziomu strategicznego Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, dwóch kursów

poziomu podstawowego UCPM Community Mechanism Induction Course (CMI) w Hamburgu. Jest także twórcą scenariuszy do gier decyzyjnych.

Jego działalność dydaktyczną oceniam jako bardzo istotną dla nauk o bezpieczeństwie.

2. Współpraca Habilitanta z otoczeniem społecznym

Do podstawowych obszarów aktywności Habilitanta w ramach współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym możemy zaliczyć:

- Konsultację ekspercką oprogramowania *UrbanAware* firmy *RiskAware* (Wielka Brytania) polegającą na ewaluacji oprogramowania symulacyjnego do prognozowania zagrożeń CBRNE.
- Opracowanie polskiej wersji narzędzia *Field Reporting Tool* stworzonego przez Europejskie Połączone Centrum ds. Badań Komisji Europejskiej (European Commission Joint Research Centre - JRC) w Isprze (Włochy).
- Tłumaczenia eksperckie relacji EN-PL-EN m.in.:
  - a. Serial dokumentalny *the Bravest* dot. działań ratowniczych, produkcja Sony Pictures Home Entertainment, tłumaczenie specjalistyczne wykonane w 2002 r. na rzecz produkcji polskiej wersji filmu.
  - b. Dokumentacja przetargowa dot. pomocy technicznej dla przygotowania projektu modernizacji korytarza kolejowego, Spółka WS Atkins Polska Sp. z o.o., w 2006 r.
  - c. Dokumentacja przetargowa dot. zabezpieczenia portu lotniczego, w tym lotniskowej straży pożarnej, w 2012 r.
  - d. Dokumentacja dot. bezpieczeństwa w ruchu kolejowym dla Nordic Centre for Spatial Development (Szwecja), w 2007 r.
- Udział jako ekspert w demonstracji symulatora efektu kaskadowego Neptune. firma ITT!, 5 lipca 2018 r.
- Współpraca z Fundacją Obserwatorium Społeczne we Wrocławiu w zakresie organizacji konferencji dot. bezpieczeństwa zgromadzeń religijnych.
- Konsultacja w sprawie rozmieszczenia sprzętu gaśniczego oraz oznaczeń przeciwpożarowych, firma Nettete, luty 2014 r.
- Czynności konsultacyjno-doradcze w zakresie ochrony przeciwpożarowej w firmie MPT Sp. z o.o., 2006 r.

Ponadto Habilitant jest autorem licznych procedur, ekspertyz, koncepcji i stanowisk SGSP dotyczących rozwiązań stosowanych w sektorze bezpieczeństwa i bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz zarządzania kryzysowego. W 31 przypadkach uczestniczył On w zespołach eksperckich i doradczych oraz komisjach konkursowych.

3. Doświadczenie Habilitanta w zakresie kierowania zespołami

Habilitant pełnił funkcję kierownika Katedry Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dyrektora Instytutu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie. Był on też członkiem zespołu organizacyjnego Europejskich Warsztatów Ratowniczych Fenix jako ratownicze ćwiczenia poligonowe strażaków i ratowników słuchaczy uczelni i szkół zagranicznych m.in. z Estonii, Litwy, Łotwy, Francji Niemiec, Rumunii, Ukrainy, Słowacji, Białorusi oraz USA.

V. OCENA TREŚCI WNO SZONYCH DO NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE

Podsumowując wnioski z ocenianego osiągnięcia naukowego oraz całości dorobku naukowego stwierdzam, że dorobek Habilitanta jest spójny, umiędzynarodowiony i do nauk o bezpieczeństwie wnosi:

- całościowe opracowanie teorii dotyczącej ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności;
- zakres pojęciowy adekwatny do badanego i opisywanego przedmiotu;
- diagnozę stanu ćwiczeń pozamilitarnych ochrony ludności;
- opis kierunków rozwoju zawartych w opracowanej prognozie;
- diagnozę poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym.

Na podstawie recenzowanego osiągnięcia naukowego i wskazanego dorobku naukowego stwierdzam, że Habilitant wykazał się wystarczającą wiedzą, kompetencjami metodologicznymi, metodycznymi i merytorycznymi oraz umiejętnościami, osiągnięciami i doświadczeniem dydaktycznym, jakie są wymagane od kandydata na stopień doktora habilitowanego.

Konkluzje

W ocenie wzięto pod uwagę wymagania ustawowe, wskazujące na konieczność posiadania znacznego wkładu w rozwój określonej dyscypliny naukowej.

Mając powyższe na uwadze, a w szczególności opublikowanie monografii naukowej i cyklu publikacji powiązanych tematycznie, oceniam, że wskazane dzieło w postaci monografii oraz dorobek naukowy w postaci cyklu artykułów naukowych Habilitanta, są tożsame z dyscypliną nauk o bezpieczeństwie i wspierają jej rozwój. Zaprezentowane osiągnięcia naukowe, w mojej ocenie są wysokie i spójne, a swymi treściami całościowo wnoszą znaczny wkład do dorobku nauk o bezpieczeństwie.

Wnioskuje o nadanie st. bryg. dr. inż. Tomaszowi Zwęglińskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

dr hab. Zbigniew Kazimierz Mitołajczyk, prof. ucz.

dr hab. Zbigniew Kazimierz Mikołajczyk, prof. ucz.
dyrektor Centrum Badań Bezpieczeństwa
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Warszawa, 28.12.2023 r.

Recenzja

osiągnięcia naukowego pt. *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności i oceny dorobku naukowego oraz aktywności naukowej* st. bryg. dr. inż. Tomasza Zwęglińskiego w przewodzie o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziecinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

Podstawa prawna recenzji i oceny dorobku naukowego oraz aktywności naukowej Habilitanta: art. 219 ust. 1 pkt. 2 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. 2018 poz. 1668 ze zm.).

I. SYLWETKA HABILITANTA

Pan st. bryg. dr inż. Tomasz Zwęgliński jest doktorem nauk o obronności i inżynierem pożarnictwa. Jest On absolwentem Akademii Pożarniczej w Warszawie (wcześniej Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie) gdzie ukończył studia inżynierskie pierwszego (2001) i drugiego stopnia (2003) oraz studia podyplomowe, *Zarządzanie w stanach zagrożeń* (2004), a także absolwentem Politechniki Warszawskiej gdzie ukończył studia *Bezpieczeństwo i ochrona człowieka w środowisku pracy* (2011) i Uniwersytetu Łódzkiego na studiach *SBRN Security Manager* (2018). Stopień doktora nauk o obronności uzyskał w Akademii Obrony Narodowej w Warszawie (2012).

Należy stwierdzić, że wykształcenie Habilitanta jest bezpośrednio związane z naukami o bezpieczeństwie z obszaru bezpieczeństwa pożarowego, zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i człowieka w środowisku pracy, zagrożeń bezpieczeństwa i obronności. Dodatkowo odbył On szereg kursów specjalistycznych z obszaru bezpieczeństwa publicznego i od 2001 r. uczestniczył w działaniach ratowniczo-gaśniczych. Jego doświadczenie dydaktyczne w Akademii Pożarniczej jest bezpośrednio związane z naukami o bezpieczeństwie od 2014 r.

II. OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO STANOWIĄCEGO ZNACZNY WKŁAD W ROZWÓJ DYSCYPLINY NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE

Należy podkreślić, że Habilitant wskazał swoje główne osiągnięcie w postaci monografii pt. *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności*, oraz cyklu siedmiu artykułów naukowych, stanowiących diagnozę poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym.

Struktur monografii jest poprawna i logiczna. Zawiera ona trzy główne części merytoryczne, wprowadzenie, wnioski i uogólnienia, bibliografię, spis rysunków, tabel

i załączniki. Główne części dyskursu naukowego to diagnoza, prognoza i walidacja teorii. Dokonane analizy i spostrzeżenia autorskie zostały zawarte we wnioskach. Habilitant posługuje się poprawnym językiem i opanował w pełni naukowy warsztat pisarski. Monografia zawiera 512 stron.

W pierwszym rozdziale Habilitant podjął próbę doprecyzowania i wyjaśnienia przyczyn problemów związanych z ewaluacją ćwiczeń w zakresie ochrony ludności. Należy stwierdzić, że zadanie to zrealizował prawidłowo. Diagnoza oparta została na takich obszarach jak: planowanie cywilne, potrzeba realizacji ćwiczeń, podstawy realizacji ćwiczeń, ewaluacja ćwiczeń w źródłach zagranicznych, stan formalno-prawny ewaluacji ćwiczeń w Polsce w odniesieniu do systemu zarządzania kryzysowego, Obrony Cywilnej Kraju, Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, Państwowego Ratownictwa Medycznego i systemu powiadamiania ratunkowego oraz Policji. Rozdział ten dostarcza uzasadnienia potrzeby realizacji ćwiczeń i ich ewaluacji. Za cenne należy uznać również wykorzystanie ustaleń NIK z oceny funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego i Obrony Cywilnej Kraju.

Rozdział drugi stanowi naturalną i również naukową kontynuację dyskursu badawczego, w którym po diagnozie następuje prognoza. Autor skupia się na racjonalnej koncepcji ewaluacji ćwiczeń, ukazując podstawy metodologicznego podejścia do ewaluacji ćwiczeń jako gwarant rozwoju systemów działających na rzecz ochrony ludności (w ujęciu pozamilitarnym ćwiczeń).

Ostatni rozdział prezentuje przykłady praktycznego zastosowania wypracowanych rozwiązań teoretycznych, na gruncie ćwiczeń realizowanych w ramach dwóch projektów badawczych. Nurt praktycznego zastosowania wypracowanej teorii ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności w ujęciu pozamilitarnym uaktywnia proces wnioskowania i dostarcza argumentów na sprawdzalność zastosowania koncepcji.

Monografię ubogacają prezentacje graficzne w postaci diagramów, wykresów i rysunków. Graficzne prezentacje wyników poczynionych analiz (*vide s. 60*, gdzie np. zaprezentowano analizę liczby artykułów poświęconych ćwiczeniom ochrony ludności w latach 1974-2015). Bibliografię skupiającą 542 opracowania naukowe, spis rysunków (90 pozycji) i spis (25 pozycji) oraz załączniki w postaci szczegółowej taksonomii funkcji ochrony ludności i wykazu ewaluowanych czynności ratowniczych. Za cenne również, należy uznać wnioski wysnute z diagnozy (*vide s. 419-421*), w szczególności możliwość ich wykorzystania przez instytucjonalny system bezpieczeństwa państwa.

W mojej ocenie monografia Habilitanta prezentuje holistyczne i usystematyzowane podejście ćwiczeń ochrony ludności, w szczególności w odniesieniu do ewaluacji, ujętej w formie teorii i stanowiącej podstawę dla zrozumienia znaczenia ewaluacji ćwiczeń. W gruntowny sposób dostarcza ona argumentów do planowego, uporządkowanego i znormalizowanego rozwoju systemu ochrony ludności. Jako spójne, opracowane na wysokim poziomie merytorycznym i edytorskim, dzieło niniejsza monografia wnosi istotny wkład w rozwój i dorobek nauk o bezpieczeństwie.

Dodatkowym i niezwykle cennym elementem dorobku Habilitanta jest wskazany cykl siedmiu artykułów naukowych poświęconych diagnozie poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym. Habilitant miał możliwość prowadzenia obserwacji uczestniczącej w budowaniu i funkcjonowaniu Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. Praktyka ta dopomogła w sprecyzowaniu i osiągnięciu głównego celu badawczego, zaprezentowania analizy procesów współpracy międzynarodowej na rzecz

ochrony ludności. Za cenny należy uznać element poczynionych i zaprezentowanych wyników badań w postaci analiz porównawczych systemów ochrony ludności w wybranych państwach. Stanowi to element cenny dla systemu ochrony ludności w Polsce i powinno być wykorzystane przez instytucje bezpieczeństwa państwa. Poczynione analizy i zgromadzone opisy doświadczeń w sposób znaczny ubogacają dorobek nauk o bezpieczeństwie.

III. OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ HABILITANTA

1. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w zakresie autorstwa lub współautorstwa publikacji naukowych

Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada trzy monografie:

- Zwęgliński T., *Poznawcze problemy ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności*. Warszawa 2023.
- Zwęgliński T., Smolarkiewicz M., Gromek P., *Efekt kaskadowy współczesnym wyzwaniem zarządzania kryzysowego*, Warszawa 2020.
- Wisniewski B., Socha R., Zwęgliński T., *Cognitive and Utilitarian Conditions of State Security*. *Intelekti Publishing*, Tbilisi 2017.

Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada cykl artykułów naukowych związanych z określoną tematyką i spójnym celem badawczym:

- Zwęgliński T., Stefanińska M. (2021). *From Mobilization to Lessons Learnt - Civil Protection and Humanitarian Aid Operations in Mozambique 2019*. *Security Dimensions*, 36(36), pp. 94-121,
- Zwęgliński T. (2020). *Polish Approach to Sharing Resources Deployable for the EU Civil Protection Mechanism*. *Internal Security*, 13(1), pp. 143-156,
- Zwęgliński T. (2020). *An Overview of the European Union Instruments Contributing to the Internal Security of the Organization and its Member States*. *Zeszyty Naukowe SGSP*, 74(2), pp. 181-196.
- Zwęgliński T., Arculeo C. (2020). *Risk management as a tool of the civil emergency planning in the United Kingdom - comparison with the Polish approach*. *Internal Security*, 12(2), pp. 55-82,
- Zwęgliński T., Rodriguez Cordero M. (2019). *Spanish Civil Protection System as a Part of European Union Emergency Response*. *Internal Security*, 2, pp. 165-178,
- van Duuren C., Zwęgliński T. (2019). *Analysis of the Dutch Crisis Response System in the Context of the Common European Union Resilience*. *Internal Security*, 2, pp. 55-64,
- Zwęgliński T., Morgado C. (2018). *Analytical approach to cooperation of the State Fire Service with the Police in Poland in the context of brief comparison with Portuguese reality*. *Internal Security*, 10(1), pp. 161-182.

Ponadto Habilitant w swoim dorobku naukowym posiada 9 redakcji monografii naukowych i 23 rozdziały w monografiach naukowych i 28 artykułów w periodykach naukowych związanych z Jego zainteresowaniami badawczymi, bezpośrednio wpisującymi się w tematykę nauk o bezpieczeństwie.

2. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w zakresie uczestnictwa w projektach naukowych

Habilitant uczestniczył w międzynarodowym projekcie naukowym. Pełnił funkcję kierownika zespołu badawczego SGSP w projekcie badawczo-rozwojowym *DRIVER+ Driving Innovation in crisis management for European Resilience* - grant nr 607798 w latach 2017-2020. Kierował działaniami mającymi na celu ewaluację tworzonego systemu. Projekt finansowany ze środków 7 Programu Ramowego Badan i Rozwoju Technologicznego UE oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Projekt uzyskał status *Success story* przyznany przez Research Executive Agenc, Unii Europejskiej (REA), jako wyróżniający się z wszystkich projektów realizowanych w zakresie bezpieczeństwa w UE.

Ponadto realizował i realizuje zadania w 18 projektach naukowo-badawczych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Charakter realizowanych zadań badawczych i ich efekty pozwalają na stwierdzenie, że Habilitant wykazuje bardzo wysoki poziom aktywności badawczej w obszarze nauk o bezpieczeństwie.

3. Ocena aktywności naukowej Habilitanta w obszarze ubiegania się o granty naukowe

Habilitant występuje w zespole składającym wniosek projektowy dotyczący: Zespołu SGSP - projekt *KOLot-Search&Help2* - system wsparcia koordynacji operacji lotniczych statków bezzałogowych (BSP) i załogowych w sytuacjach kryzysowych oraz w warunkach ograniczonej łączności, konkurs NCBR - Strategiczny Program Badan Naukowych i Prac Rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” GOSPOSTRA TEG - konkurs IX - trwa postępowanie odwoławcze, projekt uzyskał taką samą liczbę punktów jak projekty finansowane.

4. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej ze stażami naukowymi

Habilitant uczestniczył w siedmiu (czterech po doktoracie) stażach naukowo-dydaktycznych. W dwóch przypadkach były to staże w zagranicznych ośrodkach naukowych.

5. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej z uczestnictwem w konferencjach naukowych

Habilitant uczestniczył aktywnie w 37 konferencjach naukowych o charakterze międzynarodowym i krajowym (5 z nich przed doktoratem). Wystąpienia wpisują się w obszar nauk o bezpieczeństwie a aktywność Habilitanta w tym zakresie oceniam jako bardzo wysoką.

6. Ocena aktywności naukowej Habilitanta związanej z uczestnictwem w komitetach naukowych

Habilitant pełni wiele funkcji związanych z popularyzacją nauki. Zaliczamy do nich funkcje:

- Pierwszy Z-ca Redaktor Naczelnej Zeszytów Naukowych SGSP ISSN: 0239-5223; e-ISSN: 2720-0779 (od 2022 r.), lista MEiN 100 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie; Redaktor Merytoryczny w okresie 2019-2022;

- Pierwszy Z-ca Redaktor Naczelnej - Sekretarz Rady Programowo-Naukowej Zeszytów Naukowych *Pro Publico Bono* ISSN 2544-2481, lista MEiN 70 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie;
- Redaktor wydania specjalnego *Recent Developments in the Field* ISSN 2071-1050, Szwajcaria, lista MEiN 100 pkt. dyscyplina nauki o bezpieczeństwie.
- Członek zespołu redakcyjnego *Crisis Resonance Journal*, ISSN 1745-8633, Wielka Brytania.
- Członek komitetu redakcyjnego czasopisma *Civil security Public administration and crisis management*, Ukraina.
- Członek Rady Naukowej Przeglądu Policyjnego ISSN: 0867-5708, e-ISSN: 2719-9614, 2017 r.
- Członek Rady Naukowej Wydawnictwa Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej.
- Ekspert czasopisma naukowego *Security Forum* (ISSN 2544-1809).

Ponadto w 58 przypadkach Habilitant uczestniczył w komitetach naukowych i organizacyjnych krajowych i zagranicznych konferencji naukowych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Należy uznać za bardzo wysoki poziom aktywności Habilitanta w zakresie popularyzacji nauki o bezpieczeństwie.

IV. OCENA AKTYWNOŚCI HABILITANTA W OBSZARZE DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ I WSPÓŁPRACY ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM

1. Działalność dydaktyczna Habilitanta

Habilitant był promotorem pomocniczym w czterech rozprawach doktorskich z dyscypliny nauki o bezpieczeństwie. Ponadto był promotorem 53 prac dyplomowych z czego 28 prac licencjackich na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, 11 prac inżynierskich na kierunku inżynieria bezpieczeństwa oraz recenzentem 43 prac dyplomowych z obszaru nauk o bezpieczeństwie. Prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne m.in. z przedmiotów: *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa, Bezpieczeństwo wewnętrzne w UE, Zarządzanie kryzysowe w UE, Zarządzanie bezpieczeństwem wewnętrznym RP i w wybranych krajach UE, Symulacyjna gra decyzyjna, Planowanie cywilne, Bezpieczeństwo wewnętrzne UE, Współpraca międzynarodowa w bezpieczeństwie wewnętrznym, Powszechny system ochrony ludności, Obrona Cywilna Kraju, Obrona cywilna NATO, Systemy wykrywania zagrożeń i ostrzegania*. Dodatkowo Habilitant prowadzi zajęcia na kierunku inżynieria bezpieczeństwa z przedmiotów: *Międzynarodowa współpraca ratownicza, System wykrywania skażeń i alarmowania, Współczesne zagrożenia terrorystyczne, Międzynarodowe instytucje bezpieczeństwa*. W ramach programu ERASMUS+ dla studentów zagranicznych: *Civil Emergency Planning, Civil Protection, International Security Institutions*.

Habilitant prowadzi również zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych, jest autorem i współautorem licznych programów i treści programowych na studiach I i II stopnia z nauk o bezpieczeństwie, twórcą modułów dydaktycznych, kursów specjalistycznych, trzech kursów poziomu strategicznego Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, dwóch kursów

poziomu podstawowego UCPM Community Mechanism Induction Course (CMI) w Hamburgu. Jest także twórcą scenariuszy do gier decyzyjnych.

Jego działalność dydaktyczną oceniam jako bardzo istotną dla nauk o bezpieczeństwie.

2. Współpraca Habilitanta z otoczeniem społecznym

Do podstawowych obszarów aktywności Habilitanta w ramach współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym możemy zaliczyć:

- Konsultację ekspercką oprogramowania *UrbanAware* firmy *RiskAware* (Wielka Brytania) polegającą na ewaluacji oprogramowania symulacyjnego do prognozowania zagrożeń CBRNE.
- Opracowanie polskiej wersji narzędzia *Field Reporting Tool* stworzonego przez Europejskie Połączone Centrum ds. Badan Komisji Europejskiej (European Commission Joint Research Centre - JRC) w Isprze (Włochy).
- Tłumaczenia eksperckie relacji EN-PL-EN m.in.:
  - a. Serial dokumentalny *the Bravest* dot. działań ratowniczych, produkcja Sony Pictures Home Entertainment, tłumaczenie specjalistyczne wykonane w 2002 r. na rzecz produkcji polskiej wersji filmu.
  - b. Dokumentacja przetargowa dot. pomocy technicznej dla przygotowania projektu modernizacji korytarza kolejowego, Spółka WS Atkins Polska Sp. z o.o., w 2006 r.
  - c. Dokumentacja przetargowa dot. zabezpieczenia portu lotniczego, w tym lotniskowej straży pożarnej, w 2012 r.
  - d. Dokumentacja dot. bezpieczeństwa w ruchu kolejowym dla Nordic Centre for Spatial Development (Szwecja), w 2007 r.
- Udział jako ekspert w demonstracji symulatora efektu kaskadowego Neptune, firma ITT!, 5 lipca 2018 r.
- Współpraca z Fundacją Obserwatorium Społeczne we Wrocławiu w zakresie organizacji konferencji dot. bezpieczeństwa zgromadzeń religijnych.
- Konsultacja w sprawie rozmieszczenia sprzętu gaśniczego oraz oznaczeń przeciwpożarowych, firma Nettete, luty 2014 r.
- Czynności konsultacyjno-doradcze w zakresie ochrony przeciwpożarowej w firmie MPT Sp. z o.o., 2006 r.

Ponadto Habilitant jest autorem licznych procedur, ekspertyz, koncepcji i stanowisk SGSP dotyczących rozwiązań stosowanych w sektorze bezpieczeństwa i bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz zarządzania kryzysowego. W 31 przypadkach uczestniczył On w zespołach eksperckich i doradczych oraz komisjach konkursowych.

3. Doświadczenie Habilitanta w zakresie kierowania zespołami

Habilitant pełnił funkcję kierownika Katedry Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dyrektora Instytutu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie. Był on też członkiem zespołu organizacyjnego Europejskich Warsztatów Ratowniczych Fenix jako ratownicze ćwiczenia poligonowe strażaków i ratowników słuchaczy uczelni i szkół zagranicznych m.in. z Estonii, Litwy, Łotwy, Francji Niemiec, Rumunii, Ukrainy, Słowacji, Białorusi oraz USA.

V. OCENA TREŚCI WNO SZONYCH DO NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE

Podsumowując wnioski z ocenianego osiągnięcia naukowego oraz całości dorobku naukowego stwierdzam, że dorobek Habilitanta jest spójny, umiędzynarodowiony i do nauk o bezpieczeństwie wnosi:

- całościowe opracowanie teorii dotyczącej ewaluacji ćwiczeń ochrony ludności;
- zakres pojęciowy adekwatny do badanego i opisywanego przedmiotu;
- diagnozę stanu ćwiczeń pozamilitarnych ochrony ludności;
- opis kierunków rozwoju zawartych w opracowanej prognozie;
- diagnozę poziomu współpracy państw UE w zakresie ochrony ludności w wymiarze indywidualnym i zbiorowym na wypadek zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego przekraczającego możliwości reakcji pojedynczego państwa w wymiarze interwencji na poziomie europejskim i globalnym.

Na podstawie recenzowanego osiągnięcia naukowego i wskazanego dorobku naukowego stwierdzam, że Habilitant wykazał się wystarczającą wiedzą, kompetencjami metodologicznymi, metodycznymi i merytorycznymi oraz umiejętnościami, osiągnięciami i doświadczeniem dydaktycznym, jakie są wymagane od kandydata na stopień doktora habilitowanego.

Konkluzje

W ocenie wzięto pod uwagę wymagania ustawowe, wskazujące na konieczność posiadania znacznego wkładu w rozwój określonej dyscypliny naukowej.

Mając powyższe na uwadze, a w szczególności opublikowanie monografii naukowej i cyklu publikacji powiązanych tematycznie, oceniam, że wskazane dzieło w postaci monografii oraz dorobek naukowy w postaci cyklu artykułów naukowych Habilitanta, są tożsame z dyscypliną nauk o bezpieczeństwie i wspierają jej rozwój. Zaprezentowane osiągnięcia naukowe, w mojej ocenie są wysokie i spójne, a swymi treściami całościowo wnoszą znaczny wkład do dorobku nauk o bezpieczeństwie.

Wnioskuje o nadanie st. bryg. dr. inż. Tomaszowi Zwęglińskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

dr hab. Zbigniew Kazimierz Miłolańczyk, prof. ucz.